

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rött minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetn helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábas
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számítottatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, julius 12. 1859.

28. szám.

Második évi folyam.

Két magyar családtörténet.

A sajtó a mult évben két családtörténettel gaz-
dagítá a magyar irodalmat :

A gróf Lázár család. Irta családja szá-
mára gróf Lázár Miklós, összekapcsolva
gróf Kemény Józsefnek a nevezett család-
ról hátramaradt munkájával és számos
jegyzetével Kolozsvárt 1858.

A lubellei és kisleludi Liphay család
nemzedékrende és oklevelei. F. Györi Nagy
Iván által. Három ábrával, Pest 1858. disz-
kiadás.

E munkák egyike sem bocsáttatott könyváru-
si kézre s így nem lett a nagy közönségé. Sajnálandó
körülmény s annyival inkább mert ohajtandó, hogy a
kitünőbb családokat e példa utánzására birjuk. Irodal-
munk általánosan szegény monographiákban, szegényebb
mint a mult század utolsó tizedeiben volt, midőn még
a hazai történetet latin munkákkal illusztrálták. És még
az akkor megjelentek közt is család történetet vajmi
ritkán mutathatunk fel. S azok is mily gyarlók! mily
soványak! Lehoczky és Mikola, Wagner és Apornak
érdemeit ismerem s kétségbe sem vonom. De igaznak és
valótlannak kritikátlan összehalmozása mint a két el-
sőnél, a két utóbbinak pragmaticus rövidsége s mun-
kálkodások szűk köre ma már az igényeknek nem
felel meg. Igaz, hogy midőn Nagy Iván megindítá ter-
jedelmes munkáját Magyarország családairól, lényeges
hiánynak pótlását kezdte meg, egy olyannak, melyhez
azok is becses adalékokat képeztek; azonban e mun-
kának tervén kívül esik terjedelmes biographiákat kö-
zölni, s a családi levéltárakat egyébert mint éppen a
családi leszármazás kinyomozásának kedvéért ku-
tatni fel.

Az, mit szeretnék irodalmunkban gazdagabban
képviselve s olyan alaposan tárgyalva látni, mint a
fenebbi két munkában, az egyes családok történeteinek
leírása az.

A levéltárak 1848 előtt még zárva voltak —
kevés kivétellel — a történetnyomozó szeméi előtt.
Még akkor a családoknak birtokjog címeik s egyéb
jogi kérdések tekintetéből fontos okaik voltak erre.
Azok titkainak elárulása számtalan perben hatalmas
fegyvert adhatott volna az ellenfél kezébe. Nem egy

levéltárnoktól hallám említetteti, hogy a gondjai alá bi-
zott szentélybe a bemenetelt még némely családtagnak
sem engedte meg.

Ma már minderre semmi ok sincs. Az 1848 előtti
Magyarország már csak a történeté. Mind az, mi a
levéltárak elzárását okozá megszűnt. A családok föl-
tárhatják a buvárok előtt a nélkül, hogy a titkok el-
árulásáért valamitől tarthatnának.

Sőt ohajtandó, hogy föl is tárják. Fölösleges volna
bizonyítani, hogy mily gazdag bányái ezek a történet-
nek. Szükségtelen ismételni, mi már annyiszor el volt
mondva, hogy a különböző korszakok földrajza csak
azokból állitható össze. Az sem szorult bizonyításra,
hogy azon aránylag a rejtekben lévőkhez mérve cse-
kély levéltári adat, mely napjainkig napfényre jött,
mennyi tévedést, hibát s chronologiai pontatlanságot
igazított ki a történetben. Mind ez tudva van, s igazo-
lásra éppen nem szorult.

Sem az álszemérem, sem a puha tétlenség, sem
az éppen nem menthető közönyösség ne tartsa vissza
a magyar családokat, hogy levéltáraikat megnyissák a
történet számára. Sőt én többet ohajtanék. Kövessék a
példát, melyet a fenebbi két munka mutat nekik. A
mely családnak van Lázár Miklosa, az vállalja fel
családja történeteinek oly részletes és alapos megírását
mint azt a nemes gróf tevé. A kik pedig e fárasztó és
terhes munkát nem akarnák követni, tegyenek úgy
mint a Liphay család tett : bizzanak meg egy alapos
és szakavatott férfit a munka elkészítésével.

Ez uton a magyar történet rövid idő alatt kin-
cseket fog nyerni. A történetnek nagyobb s fontosabb
eseményei mellett számos oly apró részletei jönnek
napfényre, melyek bármi csekélyeknek látszanak is,
lényeges, sőt néha döntő befolyást gyakoroltak s me-
lyeket a történet följegyzőinél sokszor hiában kere-
sünk. Így szaporodik egy csomó olyan biographiával
történetünk, milyenek megírását éppen azon levéltári
adatok nélkül hiában próbálná valaki. Így tisztulnak az
adatok, szélesbedik a látkör és igazságban a történet
végetlen sokat nyer.

És ha mind ezt oly komoly fontolóra méltatjuk,
milyenre érdemes, befogjuk látni, hogy családainknak
ezt tenni hazafi és önmagok iránti kötelességök. A
történet maga nem egyeseké, hanem közösen a nem-
zeté. Am adja vissza a nemzetnek mindenké azt, mit

ebből elrejtve tartogat s melynek birtokába akár családi összeköttetés akár véletlen által jutott.

Csodálatos, hogy midőn a hazafi nagyság és nemesi dicsőség emlegetése nagyobb divatban mint nálunk a continensen sehol sincs, midőn az csaknem rég az uton utfélen hallható oratók kilenc tizedrészének tárgyát tette, ma pedig az előfizetési felhívások kilencvenkilenc század részén mindenféle alakban pompázik, midőn tehát annak tudása nem csak egyesek fejében él, hanem minden alakban és minden időben bőségesen nyilvánítatik is, csodálatos, hogy mind ennek dacára, azon az uton, mely egyes családok dicsőségének nem hiu füsttel tömjénezt, hanem maradandó becsű emlékekkel áldozik, azon az uton oly kevés oly igen kevés történt.

Két ide vágó monographia! ez az, mit az utolsó időből felmutathatunk, s ezek is inkább mint kézirat keringenek. Azonban — szeretjük hinni — vannak annyi példányban elterjesztve, hogy nem tartoznak a megkaphatatlanok közé. Sőt állítani merjük mind két munkának közrebocsátóiról, hogy a két magyar haza nyilvános könyvtáraiba is tettek le azokból egy-egy példányt. Annyival inkább ohajtjuk a közönség figyelmét rájuk fordítani. Mert bizonynyal csak a dolognak szokatlan volta s ebből kifolyólag szerénység az, mi az illetőket visszatartá, hogy e munkákat a nagy közönség kezébe ne adják. Azonban így is jó, így gazdagult velők a történeti irodalom s két éppen oly érdekes mint becses munkát nyert, melyek mindenike más körben mozog, ha bár végeredményében mindenik által egy család történetével ismerkedünk meg.

Gróf Lázár családja történetének megírása közben inkább a biographiai modort tartá szem előtt. Előjegyzetéből tudjuk meg, hogy kidolgozott munkáját gróf Kemény Józseffel közölte, ki arra nem csak jegyzeteket tett, hanem e család történeteit maga is kidolgozá latin nyelven. Utóbb gróf Lázár munkáját ujabbán kidolgozá s abba mindenüvé beleszötte a gróf Kemény iratát is családja különböző tagjairól. Így készült el e becses mű.

A nemes gróf történeti irodalmunknak egyik legzajtalanabb, de egyszersmind legalaposabb buvára. E munkáját nem csak levéltárának, hanem a magyar történeti kutatóknak felhasználásával is készíté. Annak minden egyes tagjáról összegyűjté s criticailag összeállítá az életrajzi adatokat, a kutatókat gyakran — sőt még a kéziratiakat is — eredeti szavaival idézi, s sok helyen fontos okmányokat levelezéseket közöl, melyek aztán egy egészen kidolgozott életrajzzá kerekednek ki. Ezek közül sokkal magának a történetnek fontos szolgálat van téve. Csak a XVIII-ik század derekán mint író és államférfi kitünő gróf Lázár Jánost a gyalakuti ágból s a szárhegyiből Lázár Istvánt Báthori és Bethlen bejáróját, ennek fiát a történetben jóval fontosabban szerepelt Lázár V. Istvánt, ki a Kemény - Barcsai villongásokban oly gyakran említették, és Lázár Ferencet a II. Rákóczy Ferenc hivét hozom fel mint legpregnansabbakat : ha bár jól

tudom, hogy az ily munkánál, hol minden lap elszórtan becses adatokat szolgáltat a történethez, az ily felemlítésnek kevés értelme van, főként ily családnál, melyben annyi kitünő nevet találhatni. Mind e mellett is e munka legkevésbé sem panegyris. Az író tárgyának teljesen ura tudott lenni. Soha sem vesztegette meg tollát az, hogy családjáról is ír. Komoly higgadt férfias és részrehajlatlan mindenütt.

A másik munka a Nagy Iváné, az életrajzokat rövidebben adja, s azokat inkább csak főbb mozzanataiban állítja össze. Munkájának nagyobb részét — még pedig a fásasztóbbat — mert egy oly gonddal kidolgozott nemzedékrendi történet bizonynyal fásasztó munka — a család levéltárára fordítá, melyből különösen a XVII-ik század óta valóban becses és fontos okmányokat hoz napfényre. *)

Mindkét munkának érdemül róható fel, hogy a meséken nem kapkod, a hagyományt mint olyant fel- említi, de a történetet ott kezdi, hol arra biztos meg- állható adatokat talál.

Bár e megkezdett példák ne maradnának után- zatlanul.

Szilágyi Sándor.

Dobrai népszokások.

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Játékaik : Játékaik közül némelyek — mint már említém — a lányok által csak maguk között, mások ismét vegyesen, vagy legalább legények jelenlétében is szoktak játszodni. Az utóbbi neműek közül ilyenek.

I-ör A vallatás : Egy leány kis időre kiküldetik a szobából. Mig a leány kint van addig a többi odabent egy legényt elhatároz s kiválasztja azt mint kitalálándót a kint levő leány által. Azután beeresztik a leányt, ki mindenik bentlívőnél körüljárva kérdi — Hogy tetszik? (ti a feladott legény) Ezek azután felelnek : neked jobban tetszik mint nekem, vagy : jobban tetszenék ha nem volna oly csapodár, vagy : azóta nem tetszik mióta téged szeret, vagy : barna bajusza

*) E családtörténet ismertetője a Pesti Napló f. é. 146. számában azt mondja, hogy „mi a hazának tett szolgálatokon felül tiszteltté teszi e családot, az a nemzeti nyelvhez rendületlen ragaszkodása. 1575 óta nincs az e monographiában közölt okmányok közt egy is, legyen az osztály-, egyezség-, záloglevél vagy végrendelet, mely közvetlenül a család tagjaitól írva, nem volna magyarul fogalmazva.“ Valóban alig mondhatunk nagyobb dicséretet főuri családjainkról, mint ha azok szintoly szilárd mint felvilágosult nemzeti érzelmüket kiemelhetjük. Igaz, hogy az angol vagy francia főur furcsán nézne az emberre, ha a végett dicsőrnék, hogy nemzeti emlékeihez ragaszkodik, és hogy a házon belül és kívül angol vagy francia nyelven szól és ír. De a mi viszonyaink merően különbözők! Mi még örülünk is, ha van alkalmunk dicsérni olyasmit, minek a természet rendje szerint történni kellett.

(Szerk.)

tetszik leginkább, s több efélet. Általában megjegyzendő, hogy a feleletek mind — legalább némi részben — a kitalálendő egyénre vonatkoznak, s feltűnő sajátosságait és tulajdonait fessék, hogy azokból a vallató leány a legényt kitalálhassa. Ha az így kapott feleletekből az illetőt ki nem találja még is; miután már mindeniket körüljárta, újból kezdi a körüljárást csak hogy már akkor ezen kérdéssel: Mire lehet használni? Ha így sem találta ki, harmadszor teszi a körüljárást, e kérdéssel: Kihez hasonlít leginkább? Mely kérdésre a különbözőbbnél különbözőbb élces feleletek igen igen mulattatók szoktak lenni s vig szeszélyben tartják a társaságot.... Ha végre az illető legényt a vallató leány kitalálta, az megy ki helyette, kinek feleletéből a kitalálás történt.

II. Nesze kis pénz mit vettél rajta: A társaság tagjai körben ülnek, egy közülök pénzdarabot vevén kezébe, mindenikhez körüljár s a kis pénz átadását utánozva — a nélkül azonban hogy bármelyiknek is át adná — azt mondogatja; nesze kis pénz. Miután így mindeniknél körüljárt előrül kérdi: mit vettél a kis pénzen? A kértett valami tárgyat nevez meg — a mit azután a pénzosztónak kötelessége a tőle kitelhető módon ocsálva a másikat megnevetetni. Ha sikerült neki a nevetetés, a nevető zálogot ad s pedig ép azt kell átadni a mit a kis pénzen vett. A zálogot játék végén kiváltják. Megjegyzendő még, hogy a játéknál a megszólítás és felelet mindig te szóval történik; ki ez ellen vét, hasonlólag megzálogoltatik.

III. Pék Miska. Ezen játéknem egy környékükben házaló tébolyodott sváb embertől vette nevét és eredetét.... Egy legény leül a szoba közepére háttal a többieknek. Egy leány feláll a körből és a háta mögé vonulván az ülő legénynek, egyik szemét fehér a másikat fekete kendővel beköti, mely két kendő azután elől a homlokon és hátul a fejen keresztet, vagy inkább x-et képez. Továbbá kalapját a legénynek felcsepübokrétázza, s szalagjánál fogva hozzá köti a fején levő kendők végeihez. Miután így felcifrázta; kissé fentebb hangon — a társasághoz fordulva — elkiáltja magát.... Leányok bujjatok el jön Pék Miska s majd csókot kér tőlünk. Azzal hirtelen helyére ül, s mindnyájan a legnagyobb csendben hallgatnak. A felcifrázott legény az ölébe dobott tollseprőt fölvevén tapogatózva közeledni kezd nevetséges öltözékében a társaság felé, s miután csakugyan meggyőződik fölöle, hogy hosszú botorkálás után sikerült valamelyik leány előtt megállania, előbb jól összecirogatván tollseprőjével elkezdi elötte makogni, mire a leánynak is hasonlóan makogva kell valamit felelni; így például ha a kérdés: hi, mik, fi, ju; a felelet reá: hü, mek, hoj, khi s több efélék; mely hangokból az illető leányt ki kell találni. Ha kitalálja, akkor a kitaláltnak kötik be szemét. Azért a lányok ugyancsak gyöngé és változtatott hangon szokták feleleteiket elmondani, nehogy felismerjék; s e bohó szerep rájuk kerüljön. De éppen ebből származik sokszor a legna-

gyobb multság; mert a faggatott kacagásában nem tudván olyan hangot adni a milyet akarna, egész hahotával tör ki belőle nevetségesnél nevetségesebb hangtorzítás a többiek nem kis multságára. Ha a legény történetesen ép azon leányt ismerné fel, ki a szemét beköté; úgy az egy csókkal tartozik magát megváltani; s szemei nem köttetnek be, hanem a legény folytatja tovább bohóskodásait.

IV. Tollus zsidó. Egy leány kalapot tesz fejére, e hóna alá egy csomag csepüt s kezébe egy kis pálcát fog. A pálcával — hátra felé tartva azt — mindig hadonáz, mint szokott ki a kutyáktól fél, s körüljárva a szobában fenhangon kiabálja: Ocska tollut vegyenek elő s adják nekem el, én meg keszkenőt, kötöt, klárist, cifra kartont adok érte. Mire mindenik egy szál tollut ad néki, miért ő azután csomagjából egy kis csepüt kézbesít s azt mondja zsidósan; Itth a kharthun; itth a khendhü; dhe eljhövük s megh khérdhem khi viselthe el, mert ezt csak khedvesénekh szabath elviselhni!... Miután így elvégezte a csereberelést ott a hol kezdte ismét kérdezgetni kezd: hogy hát ki viselte el a kartont, a kendőt. Mire azután a kérdezett azt feleli: A kinek adtad az viselte el. — Neked adtam, de szeretődnek kellett elviselni! — A felelet reá: az viselte el a szeretöm! — Ki a te szeretőd? — Egy barna leány, — vagy ha leányt kérdeznek, akkor azt mondja: — egy esinos szöke fiu — Sok szöke barna fiu — leány — van a világon: hogy hívják mond a nevét? — — Pista — Miféle Pista? s így tovább mindaddig zaklatodzanak, míg a kérdezett a társaságtagjai közül — már a mint leány vagy legény a kérdezett — meg nem nevez.... Mi azután sok elménkedésre nyit lért egyszer máskor....

V. Gyűrű dugósi. Három kiáll a közepre; egy legény, a más kettő leány. Az egyik leány gyűrűjét lehuzza ujjáról, s kezében tartva azt, körüljár a társaságtagjai között s a gyűrűt az ölükbe dugdossa mindeniknél úgy téve mintha a gyűrűt oda adta volna, egynél csakugyan ott is hagyja. Azután kérdi a legénytől, hogy kinél van. Ha a legény ki nem találja zálogot ad; ha pedig sikerült kitalálnia, akkor attól vesz zálogot, kinél a gyűrűt megtalálta, ki is azután az ő helyét foglalja, azaz: találgató leend. Az összegyűlt zálogok a másik — középen álló — leánynak kézbesítetnek mint zálogbírónak.... Midőn a játék véget ért, következik a zálogváltás. A bíró ugyanis kezébe vesz egyet a zálogok közül s kérdi: mit érdemel az a kié ez a zálog? A társaság azután büntetést szab reá: mely vagy kétszeri térdrehabjtás, vagy árnyéküzés a falon, vagy kávé édesítés, vagy pedig szalagmérés — azaz ölelés közbeni csók — szokott lenni....

V. Mély az árok. Egy legény valami igen alacsony székecskére leül vagy pedig annak hiányában »leguggol« s azt kiáltja: »mély az árok bele estem.« A többiek kérdik, milyen mély? Rá feleli: olyan mint az én szemem öt vagy négy öles. Ismét kérdik: ki iránt lenne ily mély szerelmed? — Az iránt ki engem kihuzna —

Tehát kicsoda huzzon ki? — Itt azután megnevez egyet a leányok közül s az oda menvén őt felemelés közben — annyiszor a hány öles mély az árok — megcsókolja, és helyébe a székecskére leül. Azután rendszeres kérdés s feleletek közt árokbóli felsegélésre legényt nevez meg, ki őt hasonlóan fölemeli s emelés közben megcsókolja.

VII. Zsidóság. Egynek kivételével a társaság minden tagja körbe áll, még pedig úgy, hogy a mint kört alakítva egymás mellé állottak — az egyik befelé a másik kifelé legyen arccal. Az ki a sorból kimaradt a kör közepébe lép, s a társaságot igazgatja, hivatik pedig Rabbinak, és csak férfi lehet. A Rabbi azután kiosztja mindenkinek, hogy mit kell mondania, az egyiknek : zöld lájblí, a másiknak : veres lájblí, a harmadiknak kék lájblí s így tovább ; mindenkinek lájblí csak hogy más más szinnel, kik azután mind egyszerre le s fel hajlongva rákezdik mondani a sok színű és tulajdonságu lájblít ; mindenik a magáét. A középen álló Rabbi pedig bizonyos zsidó ének félélet énekelget közben közben, majd élesebb, majd ismét gyöngye elhaló hangon ; mely egyetlen hangokból azután egy igen nevetető s mulatságos hangzavar kerül ki, a mi a zsidók zsinagóga tömét meglehetősen utánozza.

(Folyt. köv.)

Levelezések.

Pesten július 10-én 1859.

(Szónoki remeklés. — Pénztelenség. — Üres tárcák mindenfelől. — Gyűjtőnk s a nemzet Sionja. — A Dunaparton. — Gőzhajó és Fioretti. — Régi dolog, régi sarkítéleten és az obsitos gorombaságai ; — más szavakkal : — Gyula szerelme és Egy frakk kevés. — A Telivér a könyvárusi kirakatokban. — Indokolt alapos okok egy állítás ellen. — Irodalmi mozgalmak.)

Nem emlékszem a nevére, melyik „hirhedett“ államférfiu mondá a gyűlésben e nagyfontosságú dictiót : „Mivel nyáron nagyon meleg van, s izzad az ember : a legkisebb szellő érintésére könnyen csuzbajt *) kaphatni ; minek folytán nagytekintetű gyülekezet! oda lenne summázandó indítványom, hogy ezen borzasztó nyavalya kikerülhetése végett, (halljuk, halljuk!) legott általános fölkiáltás útján, a tanácskozó terem ablakai zárattassanak be.“ (zajos tetszés és nagy nevetés) — Ezen hatalmas mintája a velős szónoki remekeknek jut eszünkbe most, midőn a társadalom mezeje sivár és virágtalan mint Sahara pusztája, bajos volna ott rózsákat szedni ; még is ugyan csak e hét sovány esztendő átélte társadalom üstökébe vagyunk kénytelenek rugaszkodni akkor, midőn a börziánerek macsot, a macsesisták pedig börzét kiáltanak. Az a mi most a társadalom életfáján legpusztítóbb féregként rágódik : a — pénztelenség ! Nincs pénz ! ezt lehet hallani mindenfelől. A pénz és újdonság-hiány tényező okai az — üres tárcáknak, akár kereskedői, akár irodalmi szempontból vegyük a dolgot. Ugyancsak e kesernyés themával állanak elő gyűjtőink is, kikben korántsem a buzgalom, vagy a lelkesedés szunnyadt el, hanem az örökös pénzhány miatti jajveszéklés oda kényszeríti őket, hogy a nemzet „Sionjáért“ nem mernek erélyesesen, mint Dávid a Goliát ellen, paritvázni. Minekünk ad

norman idézett államférfiu volna egy boldogító indítványunk, mely oda volna „summázandó,“ hogy hagyjunk föl a — fényüzéssel, hanem kövessük atyáinkat, kiktől nemes erkölcsök mellett, az áldásos egyszerűséget örököltük.

E fontos tárgyról még tovább elmélkedtünk volna a Dunaparton, hol ősz folyónk játszi hullámain merengve visszaplantánk a dicső multba, elkeseredünk a jelenen (pénzhány miatt) és félve pillantánk a jövőbe ; de éppen jó a bécsi gőzhajó, unalomból mi is oda állottunk bámulni a kijövőket (ez igen szép multság!) egy-egy arc magára vonja figyelmünket, majd más iránt fokozódik föl érdekelttségünk. Egy nő lép ki, s körülöttünk száz hang suttogja : „Fioretti! Fioretti!“ a várt művész nő nevét. . . Ah! gondolám, megérkezett szégyen operánk rendkívüli postulatuma! Itt van a tapsoncok, operadühöncök várakozásának betöltése és az igazgatóság reménységének egyetlen rózsaszála! Csütörtökön volt föllépendő először, fölemelt árak mellett, Bellini „Puritánok“ című jeles dalművében ; — az eredményről jövőre. —

Mult héten két fiatal novellistának darabja került színre, Gyula szerelme, Győri Vilmostól, és : Egy frakk kevés, Kiséritől. Első kísérlet iránt a kritika mindig elnéző szokott lenni, kivált ha a tehetség félreismerhetlen jeleit látja, a hibákra nézve is örömet játszik szembekötősdit. Az első darab nagyon gyöngye mű, minden inventio nélkül. Régi dolog régi sarkítéleten fordul meg. A gondolat, a cselekvények, a kifejlés nem ujak. A kit szeretünk azt féltjük is, ez bizonyos tekintetben nagyon természetes, s igen sokszor minden variatio nélkül használtatott már föl! de hogy durva, miveletlen embert léptessünk föl azért, hogy a féltékenységet neveltségessé ; a neveltséget pedig bohózzattá tegyük, s ezt a mixtum compositumot aztán ad exemplum aliorum : vigjátéknak keresztelni, — hogy szelid szóval éljünk : — merészség, s oly megbocsáthatlan hibás fogalom, még akkor is, ha bizonyos rosszat javítani, s az ostobaságot predikationális modorban ex cathedra ostorozni akarjuk, mint Kiséri darabjában az obsitos fölléptetése és az egész csömörletes báli jelenet ; jöllehet ez utóbbi darab elevenebb compositio, menetele gyorsabb és inventiosusabb, általában szerző több erőt árul el, mint a másik. Mindamellott koránsem akarunk szerzőknek e téreni tehetségükre ítéletileg következtetést vonni, miután darabjaik a kezdeményezés gyengesége mellett, a character festésében, s a psychologia ismeretében jelentékeny hibákat árulnak el. Jobb és üdvösebb eredményü leendett volna egy kis hiúság megtagadásával, várakozni és hatályosabb dolgozattal föllépni.

A „Telivér“ könyvárusi kirakatokban már látható ; Péter Pál neve alatt jelent meg. Az álcokodás hosszan tart ; okosan, legalább még mindig tudnak valamit föle mondani a hir kakasai. A „Nefelejcs“ rébusa után állítólagosan Pompéry irta volna a darabot. Régen mondják már, de mi most sem akarjuk elhinni. Nem hisszük, pedig következő indokolt alapos oknál fogva : a) P, mint újdondász a P. N.-ban B. Eötvöst gyanusította a darab írásával, később megcáfolta ugyan, de azután is legtöbbet kiértelte, hogy a „jeles“ darabot egyik mágnásunk irta volna ; b) Greguss ur (P.-nek kollégája) irt a darabról panegyrist, s oda büvölés az akademiát, hogy a 100 aranyat oda ítélje az aristocrata-szerző „Telivér“-ének ; c) jó számításból, c darab adatása után E. D

*) Ne értse tán valaki cuspeiszuak.

(Szerk.)

szokatlanul írta meg a magasztaló kritikát. Ily eljárás collegiális összeköttetéseknel fogva csupa humoristikus gyarlóságokból nem gondolható; ha csak azt nem gondoljuk, hogy a jövő vigjátéki pályázatra majd írni fog Gr. ur egy „Telivér“ című tragikomikumot, s azt fölmagasztalandja P.; dicsőítő kritikusan pedig a békeszerető E. D. lépend föl. Ez a kölcsönösség principiuma!...*)

*) Magunk részéről nem hisszük, hogy Pompéry ur, ki most egészen másnemű tanulmányokkal el van foglalva, e darabot írta volna. Ha már annyian találgták a szerző nevét, találgassuk hát mi is, hogy a Telivért

A Tárogató első száma elég csinos kiállítással megjelent, hozván gr. Gyulai tábornagy arcképét és több csataképet a jelen hadjáratból, magyarázó szöveggel. Igen meg lesznek vele elégedve azok, kik nem a telegraphok barátai, hanem komolyabban szeretik az eseményeket átbuvárlani. —

↗

gróf Pálffy Péter írta, gróf Károlyi István veje. Külömben akár Pálffy Péter, akár Péterffy Pál írta, e darabnak kétségkívül érdemei vannak, és szeretnők, ha szakmájában nem maradna egyedüli képviselőül. (Szerk.)

T Á R C A.

A Delejtű.

Ha buban eltemetve, zeng
Lantom fájdalmas dalokat;
A mit az ég belém oltott...
Te teremted mindazokat!

Ha kedvem fölpezdülve van,
S lelkem el-el ábrándozgat:
Multon, jelenen, s szebb jövőn...
Te teremted mindazokat!

Ha nemzetem eszembe jut,
Hogy még milyen sors várja azt?
Keblem föllengő vágyait:
Te teremted mindazokat!

Ha szent hazámért gyakorta
Imára nyujtom ajkimat:
Szentelt remények emelnek...
Te teremted mindazokat!

Mi vagy te láthatlan csuda;
Miféle érzetből orzott bü?
De lelkem, szivem vonz feléd:
Költészet az a Delejtű.

Eleonora.

A vetélytárs.

Beszély.

Emiliától.

(Folytatás.)

Árpádina megkísértette, hogy felkacagjon e szavakra, de nem tudott; Bákay nyugodtsága úgy szorongatta a szívet.

— Nos grófné, miért nem nevet, — kérdé Bákay, átható tekintetét vetve a sápadt arcú nőre.

— Valóban, — nevétnem — kellene, de a boszankodás — dadogá a nő.

— Nem a boszankodás grófné, hanem a félelem zavarta meg elméjét — vágott szavába Bákay.

— A félelem? miért, és kitől? — mondá a nő csaknem öntudatlanul.

— Azt kérdi, hogy kitől? én tőlem grófné; mert tudja, érzi; hogy van oka félni, rettegni tőlem; és miért? azért, mert az emberi szív nem fajulhat el annyira, hogy az igaz-

ságos büntetés órájában önkénytelenül meg ne dobbanjon, — viszonzá Endre ünnepeleys hangon.

— De uram! e beszéd! — tördelé Árpádina, erővel parancsolni akarván indulatának.

— Hasztalan fáradozás! — mondá Endre. — Arca meghazudtolja szavait. Nézzen a tükörbe asszonyom, meglátja, hogy joggal beszélhetek így.

— Hogy merészkedik ön így beszélni velem? — kérdé a nő, reszketve dühtől és félelemtől.

— Hasztalan minden tettetés — mondá Endre, és Árpádina mellé lépve, hozzá tévé — grófné én mindent tudok.

— És mi volna ez? — kérdé amaz fitymálgodva. — Halljuk.

— És ön képes volna végig hallgatni életének bünlajstromát? Elmondjam-e mily ördögi képmutatással lopta magára a barátság szent palástját, hogy egy gyanutalan tiszta angyalt boldogtalanná tegyen? — viszonzá Endre fájdalmasan megindult hangon.

— Ah, tehát azért? Most már tudom, mi ragadta önt ily nemtelen boszura ellenem. Tudom, miért szegődött e nő védőjéül, — kiáltá egyszerre Árpádina, hangos kacajra fakadva.

— Nem tudja, és nem fogja azt tudni soha grófné. Az ön lelke nem képes felfogni azt, hogy az emberi lélek az önzésen túl is tud emelkedni, hogy tiszta vonzalom is lakozhatik a szivben. De minek is szölok! Gondoljon ön bármit grófné, én nem törődöm vele; idejövetelem célja, elháritani egy védetlen nőről a csapást, melyet ön szíve ellen intéz.

— És ha ugy volna is, mint ön állítani merészkedik, hogyan akarná ön azt megakadályozni? — kérdé Árpádina megvetőleg.

— Ugy, hogy örködni fogok az ön léptei fölött grófné. — És ha azt meg nem engedem? — kiáltá a nő dühtől elfojtott hangon.

— Kényszeríteni fogom önt arra!
— Kényszeríteni? És hogyan? — mondá amaz, hangos kacajra fakadva.

— A vigalomig még huszonnégy óra van, ez idő elég arra, hogy a világ megtudja, minő nő az, a ki e vigalmat adja.

— És aztán?
— Aztán aligha oly fényes társaság fog ott egybegyülni, mint a minőre ön számít.

— Hiszi?
— Tökéletesen.

— Én pedig az ellenkezőt hiszem. Ha megtudja, minő diadalt arattam vetélytársnóm fölött, annál nagyobb érdekléssel birand a vigalom — viszonzá Árpádina diadalkodó mosolylyal.

— Akkor kénytelen leszek, más, régiebb történeteket juttatni a világ tudomására — mondá Endre nyugodtan.

— Minő történeteket, ha szabad kérdezniem?

— Azt majd holnap megtudja — viszonzá Endre, és kalapját véve folytatá :

— Nehány perccel engedek önnek a gondolkodásra.

— Egy perc sem kell a feleletre; multamban nincs tett, melyet a világ előtt titkolnom kellene.

— Látom már, segítségére kell jönnöm emlékezetének, — mondá Endre nyugodtan. — Emlékszik még grófné az Arno partjára?

— Az Arnora? Mit akar ön e kérdéssel? — kérdé Árpádina, láthatólag megzavarodva.

— Egy történetet akarok a grófnének elbeszélni, a mely e vidéken előadta magát; egy igen érdekes történet, mely ha köztudomásra jut, legalább egy hónapig anyagul szolgál a főváros társas körök mulattatására; és a salonokból átmegegy a hirlapokba, és versek, beszédek és újdonságok alakjában bejárja az utcákat, a vidéket, olyan érdekes, regényes e történet — egy ifjúról, a kit egy szép deidő egykor az Arno partján megpillantott, és aztán szerelmes lett belé, és aztán —

— Ej mit! — kiáltá fel egyszerre a nő, és arcát a rémület és harag torzalakká éktelenítették. Senki sem fog önnek hitelt adni. Mind úgy koholta ön e meséket, vagy valamely rossz költő műveiben olvasta.

— Van módóm meggyőzni a világot e történet valóságáról.

— Erre valóban kíváncsi vagyok — jegyzé meg a nő gunyosan.

— Kielégitem kíváncsiságát — mondá Endre nyugodtan, és tárcájából egy levelet véve ki, a nő szeme elé tartá.

— Ismeri ez irást grófné? — kérdé Endre látszólag nyugodtan.

Árpádina egy tekintetet vetett ez irásra, és mintha ijesztő rémlet pillantott volna meg, annyira elirtózott e vonásoktól. Arcán halálos sápadtság terjedt el, ajkai elkékekültek, testén görcsös vonaglás reszketett végig.

— Ugy-e bár belátja grófné, hogy az emberek hitelt fognak adni szavaimnak; saját és Pietro levelei tesznek majd tanúságot — mondá Endre.

— És hol vette ön e levelet? Hisz ez árusítás! gyalázatos nyomorult árusítás egy védetlen áldozat, egy nő ellenében! — kiáltá Árpádina, dühtől reszkető ajakkal, és szavait zokogás szaggatá meg.

— Könyei nem indítanak meg, ép oly kevésbé, mint bántalmazása. — mondá Endre nyugodtan — A ki szájalmat nem ismer, nem tarthat igényt a szájalomra. Én Jenni érdekében cselekszem. Aztán csak önön áll, hogy e levelekről — mert nem csak egy van birtokomban — csak kettőnknek legyen tudomásunk.

— Hogyan? — kérdé a nő, ki e pillanatban mindenről megfeledkezett, a mi vele történt, csak azon egyről nem, hogy minő iszonyu helyzetben van.

— Mondtam már, ha beleegyeznek, hogy holnap én legyenek lovagja.

— Megígérem önnek, hogy eltávolítom a bárót közlemből, csak adja vissza a leveleket; — esedezett a nő kulcsolt kezekkel.

— Ezt csak akkor tehetem, mikor Jenni nyugalma biztosítva lesz a grófné részéről.

— Am legyen! — mondá a nő lemondásteljesen. — Legyen lovagom, de holnapután visszaadja nekem a leveleket.

— Holnapután még nem.

— Hát mikor?

— Miken, társas köröket teljesen meggyőztük arról, hogy szerelmi viszony létezik közöttünk.

— Ön iszonyu ember! — sohajtá a nő, és kimerülten dőlt a pamlagra.

— Legyen nyugodt grófné; nem fogok visszaélni hatal-

mammal; jól tudom, hogy ön engem gyűlöl. Tehát elfogadja föltételemet?

— El! — lehellé a nő. — Legyen börtönöröm, míg el nem hagyom a várost.

De mi nagy lőn csodálkozása, midőn Bákey e szavakra nyugodtan kalapját véve és távozott. Ő azt hitte, hogy e pillanattól fogva Endre folytonosan szemmel tartja, és legfölből is a mellékszobáig fog mellőle távozni.

Oda szaladt az ajtóhoz; hátha csak az előszobáig távozott; hallgatódzott; Endre léptei mindig messzibb messzibb hallatszóttak, majd végkép elhangzóttak, tehát csakugyan távozott; magára hagyta: tehát nem tudja, hogy ő ma este Letenyeit várja; nem tudja, hogy ma még találkozik vele, hogy felfedezi neki szándékát, és akkor e szögyenc e gyalázat nem fog megtörténni rajta; Letenyei módot találand megakadályozni, hogy Bákey megjelenessen, ha másképp nem, hát megöli. Meg kell őt gyilkolni, és akkor nincsen veszve semmi!

Oh, minő öröm, minő boldogság szállta meg a nőt e gondolatra! Mind el volt feledve, a mit néhány perc előtt, egy hosszú óra alatt szenvedett! Oh nem, mélyen, elevenen emlékezett meg minden kínos érzelméről, mely szívéből fölfakadt, minden sebző szóra, melyet Endre hozzá intézett, de csak azért, hogy annál boldogítóbb legyen a szabadulás, a boszu érzete, mely most az előbbi kínok helyét betöltötte.

Reszkető nyugtalansággal várta Letenyei megérkezését! Eddig egészen közönyös volt előtte ez ember, de most szerette őt, vágyódott, sovárgott utána, mint azon egyetlen lény után, a ki megemti őt a gyalázattól.

Nézte az órát; már három negyed volt tizre, egy óra-negyeddél több, mint mikorára megérkezett; bizonyosan itt volt már, de a komornyik nem bocsátotta be; de nem sokára ismét itt lesz, nem maradhat el sokáig, és akkor, oh akkor minden jó lesz ismét!

De percek percek után tüntek, és Letenyei nem jött el; és lassankint ismét eltűnt a nagy boldogság szívében, a félelem fogta meg, hát ha Letenyei nem fog eljönni, ha Bákey visszatartóztatá! De nem, ez nem lehet! Bákey mitsem tud idejövételéről, különben nem távozott volna el innen. Más ok tartóztatja Letenyeit; de bizonyára még el fog jönni, hogy ne, mikor maga rendelte ide mára!

Csengetett.

— Nem volt itt senki? — kérdé a belépő komornáját, Bellát.

— De igen: báró Letenyei.

— Mikor?

— Fél órával ezelőtt.

— És ismét elment?

— El, igen haragos lett, mikor azt mondtam neki, hogy a grófné senkit sem fogad el.

— És minek mondtad azt neki? — kiáltá Árpádina, dühhel rohanva a cselédnek.

— Azt hittem — nem tudtam, meddig marad itt az az ur —

— És hol van a komornyik, a kinek meghagytam, hogy csakis Letenyeit bocsássa be? — kérdé Árpádina.

— Részegen fekszik szobájában.

— Minden elveszett! — rebegé Árpádina és megtörődött hanyatlott vissza ülésére.

Bella elragadtatással nézte e kindult vonásokat; alig birta szemét levenni e halovány arcokról, e meredt, rémületes tekintetekről.

Halkkal, mint a macska prédájához, sompolygott oda urnőjéhez, és mikor már egészen mellette volt, reá tette kezét vállára: Árpádina ijedten fölrezzent, mert e kéz izzó tüzként égette félelemtől borzongató testét.

— Te vagy Bella? — mondá zavarodottan — Mit akarsz tőlem? Távozzál, hagyj magamra.

— Megyek asszonyom! Csak azt akarom megmondani,

mit az olasz nők tesznek az ön helyzetében — mondá amaz halk, bizalmas hangon, és egy tört huzott ki kebeléből.

Árpádina örületes mohósággal kapott a villogó fegyver után, kiragadta Bella kezéből, és hatalmasan felemelve karját, mondá :

— Igazad van Bella; ez lesz szabaditóm, boszuló angyalom.

— Igen, igen grófné! És tudja-e grófné, kié volt e gyilkos?

— Kié?

— Pietroé! Ezzel ölte meg magát, midőn megtudta, hogy ön hűtlen lett hozzá! Látja e fekete foltot itt a vason? ez az ő vére; én huztam ki a gyilkot szívéből, én menyasszonya, én, a ki őt oly nagyon szerettem! — mondá az olasz nő, és sietve hagyta oda a szobát.

Árpádina nem tartóztathatta, mert a cseléd szavait hallva, ájultan rogyott a pamlagra.

Ennyi megrázkódtatás mégis több volt, mint a mennyit megbirhatott. —

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— A quarneroi szigetek leírását, most midőn a francia hajóhad működését kezdi ott, több hírlapban olvassuk, né-mely közüle Veglia szigetről szólván azt is megjegyzi, hogy a mindkét nembeli lakosság ruházatja egészen fekete. A mit azonban sehol sem találtunk följegyezve, ez az, hogy a monda szerint a sziget lakói azelőtt csak oly tarka színű ruhát viseltek, mint a déli országok lakói többnyire, és hogy akkor kezdtek feketebe öltözni, midőn az utolsó Frangepán t. i. Ferenc Kristóf, Vegliának ura, 1671. évben Bécs-Ujhelyben lefejeztetett. Azóta mindig viselik a gyászszínű ruhát.

— Jeles tudósunk Brassai Sámuel nem sokára művészeti lapot fog megindítani, melyet a műegyesület közlönyül fogadott el.

— Egy svéd országgyűlési végzés mindazon hölgyeket, kik írási, számolási s könyvvezetési képességgel bírnak, feljogosítja akár minemű kereskedés nyitására. A Nürnbergben készült kereskedelmi törvény javaslata, melyet az osztrák monarchiában is életbe akarják léptetni, szintén nem történik különbség a férfi és nőnem közt iparüzlet tekintetében, ha különben az illetők a szükséges képességgel bírnak.

— Sarkady István „Arany hullámok a történelem tengeréből“ című munkája megjelent, a jövő héten fog szétküldetni az előfizetőknek. Egyébiránt előfizetéseket szerző 1 ujforinttal még mindig elfogad; bolti ára csinosan kiállított 15 ivnyi munkának magasabb leend.

— A nádasok mennyisége Magyarországon. A pozsonyi kerületben 5893 hold 270 öl, holdankinti tiszta jövedelem 4 fr. 20⁴/₆ kr. összes tiszta jövedelem 25587 frt. 19 kr. A sopronyi kerületben 57028 hold 1256 öl; holdankinti tiszta jövedelem 2 fr. 27²/₃ kr. összes tiszta jövedelem 140016 fr. 17 kr. A budapesti kerületben 82338 hold 752 öl; holdankinti tiszta jövedelem 3 fr. 5⁵/₈ kr., összes tiszta jövedelem 254648 fr. 43 kr. A kassai kerületben 8852 hold 546 öl; holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 26³/₅ kr. összes tiszta jövedelem 12752 fr. 10 kr. A nagyváradi kerületben 100047 hold 222³⁶/₄₈ öl, holdankinti tiszta jövedelem 1 fr. 18¹/₈ kr., összes tiszta jövedelem 130354 fr. 49 kr. Ezen öt kerületben van tehát 254159 hold 1446³⁶/₄₈ öl nádas, holdankinti 2 fr. 13 kr. avagy összesen 563359 fr. 18 krnyi tiszta jövedelemmel. — A bánági kormányzóság alatti területen van 74193 hold 601 öl nádas, holdankinti tiszta jövedelme 2 fr. 31⁴/₈ kr., összes tiszta jövedelem 187286 fr. 1 k. pp. — Horváth-Tóthország és a magyar tengeremellék magában foglal 20330 hold 875 öl nádas, melynek holdankinti tiszta jövedelme 42⁵/₈ kr. összes tiszta jövedelme 14449 frt.

2 kr. — E szerint a régi Magyarországon Erdélyt kivéve találunk 348683 hold 1322³⁶/₄₈ öl nádas, holdankinti 2 frt. 11⁵/₈ kr. avagy összesen 765094 fr. 21 kr. tiszta jövedelemmel pengő pénzben.

— A jezsuiták száma Osztrákhonban. Ha az 1858-iki jezsuita osztrák tartomány személyzetének létszámát (263) az 1859-iki létszámmal (303) egybe hasonlítjuk, egy év leforgása alatt 40-nel látjuk a rendtagok számát szaporítva. Ha pedig nem a szorosan vett jezsuita osztrák tartomány személyzetének létszámát, hanem minden itt működő külföldi jezsuiták 1858-ki számát (32) az 1859-ki (22) létszámmal hasonlítjuk egybe, így is az összes szám, mely 1858-ban 295 volt, jelenleg 1859-ben pedig 325, harminc rend tag szaporodást mutat. A lakházak száma kettővel, ugymint a pozsegai és szathmárral lett nagyobb a múlt évben. Jelenleg tehát a jezsuita osztrák tartomány következő helyeken bir nyilvánosan elismert lakházakkal: 1. Baumgartenberg, 2. Kalksburg, 3. Linc, 4. Mariaschein, 5. Innsbruck, 6. Pozsega, 7. Pozson, 8. Szathmár, 9. Nagy-Szombat, 10. Bécs. Európán kívül Dél-Ausztáliában Adelaideben: 11. Clare-Village, Találatnak ezenkívül a jezsuita osztrák tartomány egyes tagjai szétszórva Europa különböző tartományaiban s Amerika hit-térítő állomásain, s így a szóban forgó szerzetes tartomány személyzetének létszáma az itt működő külföldiekkel együtt ez évre következő: 127 áldozár, 99 növendék és újonc, 99 segéd-társ, összesen: 325 rendtag. — Mint hitelt érdemlő forrásból értesítettem, a kalksburgi növelde mindegyre jobban virágzik.; jelenleg benne 120 ifju — a tér szüke miatt több föl nem vétethetvén — köztük magyar 20, legtöbbsnyire fensőbb rangu családok ivadékai, képezetnek és neveltetnek a jezsuiták által.

Temesvári ujdonságok.

* Adalékul Temesvár miveltségi történetéhez. A városi levéltárt átkutatván, az ugynevezett temesi Bánágot igazgató tartományi kormány egy rendeletére akadunk, melyet ez 1773. évi april 15-én az itteni rác városi tanácshoz*) intézett, következő tartalommal: Noha jelenleg oly emberek, kikre a leány- vagy nőszöktetési bűn bizonyult a tartományi törvényszék által megbüntetnek, még is legközelebb hasonló eset történt ugyanitt, és kivált a g. n. e. val-lást követők azon véleményen vannak; hogy nem maga a nőszöktetés, hanem csak az avval egybekötött körülmények, és egyéb erőszakokadások lehetnek büntetésre méltók. Azt hiszik, hogy egy hajadon nőszöktetés vagy özvegynek házassági célból történt elszöktetése annál kevésbé lehet tart. törvényszéki büntetés tárgya, minthogy e tartományban állítólag már szokássá vált, hogy a nőtelen legények azon leányokat, kiket elvenni akarnak, midőn látják hogy a szülők egy vagy más okból kifogást tesznek ellenük, például mert nem eléggé vagyonosok, és a kívánt pénzösszeget nem adhatják meg a leányért, elrabolják. Hogy tehát ezen meggyökeresült bal-velemény a népből kiirtassék, valamennyi igazgatósági hivatalnak körlevélileg meghagyatott, hogy a népet e tekintetben felvilágosítva, azt a nőrablás büntényére szabott életbevágó büntetésekre figyelmeztesse. Ennél fogva a rác városi tanácsnak is meghagyatik, hogy az ő hatósága alatt lévő g. n. e. lakosoknak kihirdesse, miszerint minden nőrablás, bár mi célból és bár mi körülmények közt történt legyen, bíró-ilag meg van tiltva, ily tény testi és halálos büntetést vonván maga után. Meghagyatik végre, hogy a külvárosi biztosok és maga a tanács ily rablásokra vonatkozó panaszokat el ne nyomjanak, hanem szigoruan megvizsgálják és feljelent-sék. — Tehát ily rendeletekre szükség volt még alig 80 esztendővel ezelőtt! Éppen e napokban olvastuk valami uta-

*) Olvasóink tudni fogják, hogy Temesvárott 1718—1780. évig két külön helyi hatóság hivataloskodott; t. i. a német és a rác városi tanács. Az utóbbi esztendőben Temesvár szabad kir. város rangjára emeltetvén Mária Terézia által, a két tanács egyesítettett. (Szerk.)

zási leírásban, hogy bizonyos kaukáziai népnél mai nap is divatos, hogy a legény soha sem kéri el a leányt szüleitől, hanem azt rendesen elrabolja. Mihelyest szülők és rokonok azt észre veszik, üldözőbe veszik a rablót, és ha utóléri, jól elverik, megesik hogy némelykor meg is ölik, és a leányt tőle elveszik. Nagy szégyen az arra nézve, kinek nő-rablási szándoka ekként meghusított; de ha szerencsésen saját házába szökteti, szülők és rokonok megnyugszanak, és a legszívesb egyetértés helyreáll köztük.

* A nemzeti bank igazgatósága, dacára a pénzügyi minister és a tartományi kormányzó ur ismételt és hathatós ajánlásának a kereskedelmi kamara kérelmének, melyet az a helybeli váltóleszámitolási intézet alapítókéjének szaporítása ügyében tett, meg nem felelt. A bank igazgatósága azon elvből indult ki, hogy a jelen súlyos időviszonyok mellett alaptőke felemelések csak oly esetben megengedhetők, midőn a nyújtandó segély által valamely fontos iparvállalatok további fennmaradását biztosítani szükség. Temesvárott ez eset fenn nem forog, miután a gabnakereskedés és a nyers termékekkel nyerkémet a kereskedés főtényezőjét képezi. Ezenkívül hivatkozás történnén a hitelkimutatásokra, mint megcáfolhatatlan tény hozatott fel, hogy több temesvári cég váltójogi lekötöttsége által mint közöttes forgató összes obligójukkal már most mentek túl a legfőbb hitel határán, az egyes cégek hitelképessége pedig az utóbbi időben e piacon éppen nem hágott magasabb fokra.

* Egy idő óta tapasztalhatni, hogy itteni kalmárok, iparosok, vendéglősök, kávéosok sat. az aprópénz hiányán akként igyekeznek segíteni, hogy különböző összegekre szóló kártyákat adnak ki, melyek az illető kalmár, vendéglős, sütő sat. nevével s pecsétével el vannak látva, és ki az ilyen kártyát a kitett pénzüsszeg értékében vissza is fogadja. Így látuk azt 1848 és 1849. években országszerte, csak az egy

forintos bankók felnégyelését, mely akkor szintén általánosan divatozott, most nem igen lehet észrevenni. A cs. k. helytartóság a magánosok által ily formán helyettesített pénzjegyeket törvényteleneknek nyilatkoztatja, és megintvén az illetőket, arra figyelmeztet, hogy a helybeli főfizető hivatalban 73000 forint minden nemű apró pénz létezik, melynek rendeltetése, hogy a pénzváltást a közforgalomban könnyítse.

* A szakálházi állomás pályáöre f. hó 6-án korán reggel a sineken élettelenül fekve találtatott. Eleinte szándékos öngyilkosságnak tulajdonították e szerencsétlenséget, de miután a pályáörnek feje sehol fel nem találtatott, elég világosan kitűnt, hogy a mult estén arra járt vasuti vonat nem is követhette volna el ilyformán a lefejezést, ha netán öngyilkos szándékból feküdt volna is a sinekre a pályáör. Egy ki-rendelt bizottmány mintegy száz lépésnyire azon helytől, hol a halott feküdt vérpocsolyát fedezett föl, de sem a fejet, sem legkisebb töredékeit a koponyának. Levetkeztetvén, a hullán két mély és széles szurást találtak éppen a lapockák alatt, és e körülmény bizonyossá tette, hogy a pályáör nem öngyilkosság következtében veszett el, és hogy gyilkosai csak azért fektették a fejtelen testet a sinekre, hogy a vasuti vonat okoztassék a történetek miatt. Ez azonban csak a test felső vállait zuzta össze kerekeivel. Kérjük az illetőket, miszerint szigoruan ügyeljenek arra, hogy a vasuti vonatok soha hajtsanak oly pályaközökre, melyeknek szabad járhatósága éjjel lámpákkal jelezve nincs.

~ A lefolyt héten a szinkörben két sikerült előadást láttunk; 5-én t. i. Liliomfit, 6-án Szigligetinek jeles társalgási vigjátékát: Fenn az ernyő nincsen kas. Az utóbbi Felekiné jutalmára.

Kiadó és felelős szerkesztő **Pesty Frigyes.**

Pap Albert

(hangszerész Temesvárt, Józsefváros, csillag utca 141. sz. Gruber féle ház)

mindennemű billentyűs hangszert, ugymint: orgonát, fisharmonikát, játszószekrényt, kintornát, melodiont sat. készít, és új bécsi zongorákat is raktárában tart, hol ezek a legjutányosabb áron kaphatók.

Midőn ezennel saját készítményeit, és rendelt, vagy bizományos árukat a tisztelt közönség figyelmébe ajánlaná, tudtul adja egyszersmind, hogy a fenebbi hangszerek javítását, vagy igazítását is elvállalja, és azokat hangolni is kész.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításon a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszerek közt egyedül csak ez tüntetett ki érdemmel, s a nemzetközi eskütszéknek ezen löhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatlanul behozonyítottatott.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszertárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példában és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bebi zonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelni Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen gyomor és alhasi bántalmaknál, s hogy azok mily jelentékeny segínyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szívdobogás, vértodulás, gyomorgörös nyálkásodás, gyomorégetés s különböző nőnemű betegségeknek azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használatával már gyakran lényeges könnyebbülést és új életért nyertek.

☞ Temesvárott rendeléseket fogad a fenebbi gyógy-szerekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus úr.